

Nr 63.

Av herr **Olsson** i Ramsta m. fl., om ändring i förordningen angående understöd av skatteutjämningsmedel åt synnerligen skattetyngda kommuner.

Landskommunernas högst olika hårt tryckande skatteböroda har länge ägnats ingående uppmärksamhet från statsmakternas sida. Redan vid 1917 års riksdag framlade Kungl. Maj:t i proposition, nr 308, förslag om ett anslag på 600,000 kronor till lindring i de hårt skattetryckta landskommunernas skatteböroda. Förslaget blev av riksdagen godkänt med visst tillägg till de föreslagna grunderna för statsbidragets utbekommande.

Den 4 juli 1917 utfärdade Kungl. Maj:t förordning, nr 400, angående villkor och grunder för tilldelande av statsunderstöd åt synnerligen skattetyngda landskommuner. Som huvudvillkor för statsbidrags erhållande bestämdes, att den sammanräknade kommunalskatten, landstings- och vägs-katten skulle för det löpande året överstiga 10 kronor per 100 kronors inkomst. Ävenså skulle kommunens utgifter för folkskole- och fattigväsen, för vilkas bestridande uttaxering beslutats under det löpande året, överstiga kronor 4: 50 per bevillningskrona. Statsunderstödet utgick med belopp, som erfordrades för att det av det löpande årets uttaxeringar föranledda skattetrycket för 100 kronors inkomst för kommunernas folkskole- och fattigvårdsväsen må kunna nedbringas till kronor 4: 50; dock att understödet ej må utgå med högre belopp än som erfordras, för att skattetrycket må kunna lättas med högst

40 %	i den mån det överstiger 10	men ej 11 kronor,
50 %	» » » » »	11 » » 12 »
60 %	» » » » »	12 » » 16 » och
75 %	» » » » »	16 kronor,

allt för etthundra kronors inkomst.

Vid statsunderstödet utdelande visade det sig emellertid, att det anslagna beloppet 600,000 kronor var otillräckligt, anslaget överskreds med ej mindre än 1,055,888 kronor. Anslaget var nämligen av förslagsanslags natur.

1918 begärde Kungl. Maj:t av riksdagen för hjälp till hårt skattetyngda kommuner samma belopp som 1917, som av riksdagen beviljades. Även detta anslag överskreds med ej mindre än 1,651,765 kronor. År 1920 begärdes och beviljades för samma ändamål 3,000,000 kronor.

Den 10 juli 1920 utfärdade Kungl. Maj:t ny förordning, nr 440, angående villkor och grunder för tilldelande av statsunderstöd åt synnerligen skatte-

Bihang till riksdagens protokoll 1929. 4 saml. 14 häft. (Nr 63—67.)

tyngda landskommuner, av i huvudsak samma innehåll som förordningen, nr 400, år 1917.

1920 års riksdag antog förordning om kommunal progressivskatt. Av progressivskattens grundbelopp skola 75 % användas för täckande av vederbörande kommuners församlingars och skoldistrikts skattebehov och återstående 25 % skola i mån av behov användas till utjämning av skattetrycket olika kommuner eller andra menigheter emellan.

Av 1921 års riksdag antogs nya grunder för statsbidrag till skattetyngda landskommuner. Den 16 juli 1921 utfärdade Kungl. Maj:t ny förordning, nr 411, om villkor och grunder för statsbidragets erhållande. Dessa villkor hade nu skärpts. Medan i förordningen av år 1917 stadgades, att kommunens utgifter för folkskole- och fattigvårdsväsen skulle överstiga kronor 4: 50 per 100 kronors inkomst, hade nu även medtagits utgifter för kyrkan, men siffran hade höjts till att överstiga kronor 5: 50 pr 100 kronors inkomst. Bestämmelsen i 1917 års förordning om till hur stor procent understödet skulle få åstadkomma lättnad i skattetrycket hade även ändrats i för kommunerna ogynnsam riktning. Understödet skulle nu utgå med det belopp, som erfordrades för att nedbringa de av kommunen för samma år beslutade utgifterna för kyrko-, folkskole- och fattigvårdsväsende till lägst kronor 5: 50 pr bevillningskrona, dock så att skattetrycket högst lättas med

30 %	i den mån det överstiger 10 men icke 12 kronor,
40 %	» » » » » 12 » » 14 » och
50 %	» » » » » 14 kronor,

allt för 100 kronors inkomst.

Sedermåra har understödet till skattetyngda kommuner i huvudsak utgått efter dessa grunder. 1927 års riksdag beslutade emellertid, att även skattetyngda stadskommuner skulle kunna komma i åtnjutande av understöd.

De senaste fem åren har av progressivskattemedel utgått i understöd omkring 4 miljoner om året med visad tendens till stegring. År 1928 utbetalades 4,424,000 kronor i runt tal.

Den lättnad i skattetrycket, som på detta sätt bringas kommunerna, är skäpligen liten, sedan de strängare bestämmelserna av år 1921 kommo i tillämpning. En kommun med en sammanlagd utdebitering för kyrka, skola och fattigvård, landsting och vägunderhåll av kronor 12: 50, därav för kyrka, skola och fattigvård kronor 6: 20, erhåller omkring 70 öre pr bevillningskrona i understöd.

Behovet av en effektivare lättnad i det hårda skattetrycket är stort och påtagligt. Vid 1928 års riksdag väcktes också vid riksdagens början en motion med yrkande, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t skulle begära utredning och förslag till en effektiv skatteutjämning. Sedan framkom samma yrkande i motioner, väckta i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till kommunalskattelag. I samband med kommunalskattefrågans lösning vid 1928

års riksdag beslutade riksdagen att i skrivelse till Kungl. Maj:t begära utredning rörande frågan om en rationell utjämning av skattetrycket inom kommunerna, därvid undersöktes möjligheten att nedbringa primärkommunernas skattebehov genom statsbidrag till den kommunala verksamheten i större utsträckning än nu är fallet eller på annat sätt.

Ännu har ingen utredning i enlighet med riksdagens skrivelse blivit igångsatt. Något förslag, syftande till en effektivare skatteutjämning, kan därför icke föreläggas årets riksdag. Det kan komma att dröja flera år, innan ett förslag till rationell lösning av denna fråga kan föreläggas riksdagen. Under tiden blir läget för kommunerna förvärrat. Genom beslut vid 1928 års riksdag i kommunalskattefrågan och de vid kommunalskattelagen fogade övergångsbestämmelserna kommer bevillningskronornas antal i alla skogskommuner att avsevärt sjunka för innevarande år. Enligt nämnda övergångsbestämmelser äger nämligen deklaranten rätt att vid årets taxering från den deklarerade inkomsten draga 6 % av gårdens sammanlagda skogsvärde och jordbruksvärde. Alltså 6 % även å skogsvärdet. Vid debiteringens uppgörande i höst påföres han endast skatt efter 4 % beräknad inkomst å skogsvärdet. I alla de fall, där den sammanlagda inkomsten vid gården uppgår till 6 % och däröver av taxeringsvärdet, kommer den beskattningsbara inkomsten å skogsvärdet att minskas med 2 % av skogens taxeringsvärde. I en socken med ett skogsvärde av 5 miljoner gör detta 1,000 mindre bevillningskronor.

Det är därför ett trängande önskemål, att en provisorisk lättnad i de nu gällande bestämmelserna för utdelande av understöd till skattetyngda kommuner kunde komma till stånd vid årets riksdag i avvaktan på en mera definitiv lösning av denna fråga. En varsam förhöjning av bidraget till de skattetyngda kommunerna torde enligt vårt förmenande bäst ske genom en mindre uppmjukning av nu gällande villkor och grunder för understöds erhållande.

I årets statsverksproposition, sjunde huvudtiteln, redogör departementschefen för denna fråga och beräknar, att av utjämningskatten skall tagas i anspråk 4,200,000 kronor samt av lotterivinstskatten ett belopp av 800,000 kronor. Härav framgår att departementschefen icke tänkt sig behöva uttaga mera av utjämningskatten än 75 %. Med hänsyn härtill och då anslaget är av förslagsanslags natur, torde vid ett bifall till de yrkanden vi framställa någon förhöjning av det i årets statsverksproposition under sjunde huvudtiteln, D. punkt 9, uppförda ordinarie förslagsanslag av 5 miljoner kronor icke vara erforderligt.

Med stöd av det ovan anförda tillåta vi oss därför vördsamt hemställa:

att riksdagen för sin del behagade besluta sådan ändring i Kungl. Maj:ts Förordning, nr 462 1927, angående understöd av skatteutjämningsmedel åt synnerligen skattetyngda kommuner, att § 2, 1 mom. b) får följande ändrade lydelse:

att de utgifter för kommunområdets kyrko-, folkskole-, fattigvårds- och barnavårdsväsen, för vilkas bestridande uttaxering beslutats under det löpande året, skola motsvara ett skatte-tryck av mer än fyra kronor och 50 öre för etthundra kronor beskattningsbar inkomst; samt — — —

vidare hemställa vi,

att § 4, 1 mom. får följande ändrade lydelse: Understöd, som i 2 § 1 mom. avses, — — — — — — — — — — angivna belopp av fyra kronor och 50 öre.

Med iakttagande av vad nu stadgats skall angående tilldelning av understöd, som nu avses, gälla följande:

a) understödet utgår, därest ej bestämmelserna i b) och c) här nedan annat föranleda, med det belopp, som erfordras för att skattetrycket, beräknat för etthundra kronor beskattningsbar inkomst, må kunna lättas med:

40 procent i den mån det överstiger 10 men icke 12 kronor,
50 procent i den mån det överstiger 12 men icke 14 kronor och
60 procent i den mån det överstiger 14 kronor;

b) kan det höga — — — — — till lägre belopp än i a) sägs;

c) på Kungl. Maj:t ankommer att — — — — — bevilja högre understöd än i a) sägs.

Stockholm den 16 jan. 1929.

Gustaf Olsson
i Ramsta.

Raoul Hamilton.

Sv. Bengtsson.

Johan Olofsson.

O. E. Sandberg.

P. Bergström
i Bäckland.